

โครงการ ทองกวาว

อัตลักษณ์วิถีทุ่งทองกวาว

ชื่อกลุ่ม ทุ่งทองกวาว ทุ่งกว่าววิทยาคม

นางสาวขวัญข้าว	การร่อน
นางสาวสุภาวดี	ถาเป็นบุญ
นางสาวกวินตรา	วงศ์โทะ
นางสาวเบญจมาศ	อำพราง
นายชนาธาร	เครือคำหล้า
นายธนพัฒน์	ขัดสายะ
นายชวิน	เสนารักษ์

มิ่งสาสายสืบ

พี่เลี้ยง นางสาวธัญญา เรือนคำ

โรงเรียนทุ่งกว่าววิทยาคม

ตำบลทุ่งกว่าว อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ต้นทองกวาวเป็นไม้ยืนต้นพื้นเมืองดั้งเดิมของไทย ทองกวาว ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Butea frondosa* Koen. Roxb. LEGUMI-NOSAE เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูงราว 8-15 เมตร ลำต้นไม่ค่อย ตั้งตรงนัก เพราะเมื่ออายุยังน้อยมีลักษณะเป็นไม้กิ่งเลื้อยแตกกิ่งก้านเรือนยอดแผ่กว้าง เปลือกหุ้มลำต้นสีเทาคคล้ำ แตกเป็นร่องตื้นๆ มีใบย่อย 3 ใบบนก้านใบเดียวกันคล้ายใบทองหลาง ใบย่อยตรงกลางรูปไข่กลับ ปลายมนโคนสอบ อีก 2 ใบด้านข้างรูปไข่ค่อนข้างกว้าง โคนเบี้ยว ใบกว้างราว 10-12 เซนติเมตร ยาวราว 15-20 เซนติเมตร ทั้งใบช่วงฤดูแล้ง (พฤศจิกายน-มีนาคม) ออกดอกช่วงทั้งใบ (ธันวาคม-มีนาคม) ช่อดอกออกตามปลายกิ่งและกิ่งก้าน ช่อยาวราว 60-90 เซนติเมตร ดอกย่อยยาวราว 7 เซนติเมตร รูปร่างคล้ายดอกแค มีกลีบดอก 5 กลีบ กลีบดอก สีแสด บางต้นก็ออกไปทางแดง บางต้นก็ไปทางเหลือง ส่วนใหญ่เป็นสีแสด ซึ่งเป็นส่วนผสมของสีแสดและสีเหลืองนั่นเอง ฝักทองกวาวรูปร่างแบน กว้างราว 1.5-3 เซนติเมตร ยาว 8-04 เซนติเมตร มีเมล็ดตรงปลายฝักเพียงฝักละ 1-2 เมล็ด เท่านั้น ทองกวาวเป็นพืชพื้นเมืองดั้งเดิม ของไทยอีกชนิดหนึ่ง ในธรรมชาติพบขึ้นตามป่าเบญจพรรณและในทุ่งนาที่น้ำท่วมถึงทุกภาค

โครงการ
มิ่งสาสายสืบ

ต้นทองกวาวในพื้นที่มีระบบนิเวศหรือสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ที่น่าสนใจ คือ ในช่วงมีดอกทองกวาวจะมีนกหลากหลายชนิด หลากหลายพันธุ์มาดูดน้ำหวาน ส่งเสียงดังไปทั่วทั้งบริเวณ และใช้เวลาค่อนข้างนาน ประโยชน์ของทองกวาว มีคุณสมบัติทางสมุนไพรบันทึกไว้ในตำราแพทย์แผนไทยหลายประการด้วยกัน เช่น ราก : รสเมาร้อน แก้ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ ขับพยาธิ แก้กิดสีดวง ทวาร ใบ : ตำพอกแก้ฝีและสิว ถอนพิษ แก้ปวด แก้ท้องขึ้น แก้กิดสีดวง บำรุงกำลัง ดอก : ถอนพิษไข้ ขับปัสสาวะ หยอดตาแก้ตาแดง ตาแฉะ ตาแมว ปวดเคืองตา เมล็ด : ขับไล่เดือน พยาธิ บดผสมน้ำมันาวทาแก้ผิวหนังอักเสบ คัน และแสบร้อน ผิวหนังเป็นผื่นแดง บดเป็นผงผสมน้ำทาแก้กลาก ยางจากต้น : เรียกว่า gum bengal หรือ butea kino ใช้ฝาดสมาน ภายนอก และกินแก้ท้องเสีย ท้องร่วง สำหรับทองกวาวนั้น นอกจากดอกจะมีสีสดใสดงามจนฝรั่งเรียกว่า เปลวเพลิงของป่าแล้วยังนำมากินเป็นผัก ได้ด้วย เปลือกทองกวาว ใช้ทำเชือกและกระดาดได้ดี เนื้อไม้นอกจากทำพื้นหรือเผาถ่านแล้ว ยังใช้ก่อสร้างบ้านเรือนส่วนที่อยู่ในร่มได้ด้วย ใบของทองกวาวนิยมนำมาใช้ตากมะม่วงกวน เพราะจะได้มะม่วงกวนที่สวยงามและกลิ่นหอมเฉพาะตัว ดังนั้นต้นทองกวาวจึงเป็นต้นที่ควรค่าต่อการดูแลรักษา เป็นอัตลักษณ์วิถีของโรงเรียนทุ่งกว่าวิทยาคม ทุ่งทองกวาว ให้ยั่งยืนสืบไป

